

Handläggare
Nina Ohlsson Bolin**Till**
Överförmyndarnämnden

Stockholm stads säkerhetsprogram

Remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att överförmyndarnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Håkan Andersson
Förvaltningschef

Sammanfattning

Stockholm stads säkerhetsprogram är ett styrdokument för stadens säkerhetsarbete. Det nuvarande säkerhetsprogrammet löper ut under år 2023 varför Stadsledningskontoret nu lämnat ett förslag på reviderat program. Innehållet i säkerhetsprogrammet har anpassats och avgränsats utefter olika krav som ställs på staden i viktiga regelverk på området¹ och innehåller i huvudsak tre olika delar; (1) övergripande mål och skyddsvärden, (2) hur arbetet ska genomföras och följas upp samt (3) vilka fokusområden arbetet ska bedrivas inom. Säkerhetsprogrammet är så kallat scenarioneutralt vilket betyder att programmet syftar till att ge vägledningen för att kunna hantera alla samhällsstörningar² oavsett scenario eller vilken verksamhet som drabbas. Som komplement till

---

¹ (1) Exempelvis: Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinär händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH), (2) Säkerhetsskyddslagen (2018:585) med tillhörande förordning och föreskrifter, (3) Arbetet med krisberedskap och civilt försvar i enlighet med överenskommelserna om krisberedskap och civilt försvar mellan Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), (4) Stadens ansvar inom lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)

² I säkerhetsprogrammet används begreppet samhällsstörning som ett samlingsnamn för att beskriva händelser över hela hotskalan, från mindre händelser till höjd beredskap.

säkerhetsprogrammet utfärdas även tillämpningsanvisningar som konkretiserar och förtydligar vissa delar av säkerhetsarbetet.

Förvaltningen ser mycket positivt på stadens höga ambitioner för säkerhetsfrågor och anser att upprättandet av ett gemensamt styrdokument inom staden är en viktig komponent för att mobilisera och ange inriktning för stadens säkerhetsarbete. Förvaltningen ställer sig överlag positiv till säkerhetsprogrammet och dess utformning och innehåll.

Förvaltningen vill dock särskilt lyfta fram några aspekter av både programmet, som det säkerhetsskapande arbetet i sin helhet. Den första aspekten är att förvaltningen anser att programmets giltighetstid ska framgå redan i rubriken. Om informationen inte ska vara inkluderad i rubriken bör den åtminstone framgå någon annanstans i programmet på ett tydligt sätt.

Den andra aspekten är att förvaltningen anser att små förvaltningar borde få ett särskilt stöd i sitt säkerhetsarbete. Förvaltningen delar Stadsledningskontorets uppfattning att det är viktigt att stadens säkerhetsarbete bedrivs professionellt och systematiskt och att alla verksamheter inom staden har god kunskap om roller och ansvar. För att förverkliga den målbilden är det dock viktigt att erkänna och hantera olika verksamheters förmåga och kapacitet att hantera dessa frågor med den professionalitet, kvalité och systematik som anstår och förväntas av Stockholm stad.

Bakgrund

Dagens säkerhetspolitiska läge i Sverige brukar beskrivas som det allvarligaste landet befunnit sig i sedan andra världskriget. Nya globala aktörer försöker hävda sig på världsarenan och gör säkerhetsmiljön oberäknelig. En orolig värld bidrar till ökad extremism, ett ökat attentatshot samt ökade angrepp på det demokratiska systemet. Världen har också blivit mer komplex och en händelse i en del av världen kan få följdverkningar i en annan. Känsligheten för störningar i viktiga samhällsfunktioner ökar även i takt med den tekniska utvecklingen. I egenskap av huvudstad och landets ekonomiska, politiska, kulturella och mediala centrum kan Stockholm antas vara särskilt utsatt för hot, attentat och dödligt våld. Stockholm stads säkerhets- och beredskapsarbete måste därför vara robust och motståndskraftigt för att skydda och värna liv och hälsa, samhällets funktionalitet, miljö och egendom samt grundläggande värden.

Stadens säkerhets- och beredskapsarbete behandlades tidigare tillsammans med stadens trygghetsskapande arbete i det gemensamma trygghets- och säkerhetsprogrammet. De båda områdena är fortfarande nära sammankopplade men delades år 2020 upp i två olika program. I inledningen av år 2020 fattade

kommunfullmäktige därmed beslut om stadens renodlade säkerhetsprogram för åren 2020-2023. Eftersom programmet nu löper ut år 2023 har stadsledningskontoret lämnat ett förslag på revidering.

Ärendet

Stockholm stads säkerhetsprogram är ett styrdokument för stadens säkerhetsarbete. Programmet gäller samtliga stadens nämnder och bolagsstyrelser och ska tillsammans med stadens budget och andra närliggande styrdokument (exempelvis trygghetsprogrammet) ligga till grund för hur verksamheter planerar och utvecklar sitt säkerhets- och beredskapsarbetet. Innehållet i säkerhetsprogrammet har anpassats och avgränsats utefter olika krav som ställs på staden i viktiga regelverk på området och innehåller i huvudsak tre olika delar; (1) övergripande mål och skyddsvärden, (2) hur arbetet ska genomföras och följas upp samt (3) vilka fokusområden arbetet ska bedrivas inom. Säkerhetsprogrammet är så kallat scenarioneutralt vilket betyder att programmet syftar till att ge vägledningen för att kunna hantera alla samhällsstörningar oavsett scenario eller vilken verksamhet som drabbas. Som komplement till säkerhetsprogrammet utfärdas även tillämpningsanvisningar som konkretiserar och förtydligar vissa delar av säkerhetsarbetet.

(1) övergripande mål och skyddsvärden

Säkerhetsprogrammet innehåller fyra övergripande mål för Stockholm stads säkerhetsarbete. Dessa är följande:

1. Stadens förmåga att förutse, förebygga och motstå samhällsstörningar ska vara stark. När en samhällsstörning inträffar ska staden vidta rätt åtgärder och i tillräcklig utsträckning för att minimera dess konsekvenser, upprätthålla samhällsviktig verksamhet samt säkerställa en snar återgång till normalläge.
2. Staden ska utveckla en robust beredskap för att möta svåra påfrestningar, där ett väpnat angrepp mot Sverige är dimensionerade för stadens planering.
3. En väletablerad samverkan med andra aktörer som exempelvis räddningstjänst, andra kommuner, myndigheter, regionala aktörer, näringsliv och civilsamhället är en naturlig del av arbetet och bidrar till att både riskerna för, och konsekvenserna av, samhällsstörningar minskar i hela Stockholm.
4. Allmänheten och andra aktörer har hög tillit och tilltro till stadens säkerhetsarbete.

Målen syftar till att skydda de skyddsvärden som finns i staden och som också utgör samhällets grundläggande skyddsvärden för hela landet. Dessa är skyddet för:

1. Liv och hälsa
2. Samhällets funktionalitet
3. Miljö och egendom
4. Grundläggande värden (demokrati, rättssäkerhet m.m.)

Utöver samhällets och stadens grundläggande skyddsvärden finns även de sju målen för civilt försvar som innebär att, bland annat, ha förmågan att värna civilbefolkningen, säkerställa de viktiga samhällsfunktionerna och upprätthålla en nödvändig försörjning.

(2) hur arbetet ska genomföras och följas upp

(3) vilka fokusområden arbetet ska bedrivas inom

Principerna om ansvar, likhet och närhet ska tillämpas inför, under och efter en samhällsstörning. Detta innebär:

att de som ansvarar för en verksamhet inom staden under normala förhållanden också gör det vid en samhällsstörning (ansvarsprincipen),

att vid en samhällsstörning ska organisation och lokalisering så långt som det är möjligt fungera på samma sätt som vid normala förhållande (likhetsprincipen) samt

att en samhällsstörning ska hanteras där den inträffar, av de närmsta berörda och ansvariga (närhetsprincipen).

Principerna utesluter dock inte att alla verksamheter ska initiera och bedriva samverkan om det behovet finns. Alla verksamheter har också möjlighet att söka hjälp för att kunna hantera olika samhällsstörningar. Hanteringen av en samhällsstörning ska också lyftas till högre nivåer, både internt eller till central krisledning, om det krävs för en övergripande prioritering eller om samordningen av insatserna annars blir lidande. Stadens säkerhetsarbete ska fokuseras till fyra olika fokusområden under programperioden, dessa är:

- Beredskap
- Säkerhetsskydd
- Olycksförebyggande arbete
- Personsäkerhet

För **Överförmyndarnämnden** kan säkerhetsprogrammets innebörd kortfattat sammanfattas i följande åtgärder och ansvar. Nämnden ansvarar för att:

- Upprätta en strategisk funktion som samordnar, följer upp och förankrar säkerhetsarbetet inom den egna verksamheten. Funktionen ska också rapportera om det lokala säkerhetsarbetet och om samverkansbehov till central nivå samt säkerställa representation i stadsövergripande samverkan.

- Genomföra verksamhetsspecifika risk- och sårbarhetsanalyser samt alltid ha en aktuell åtgärdsplan för de mest framträdande riskerna.
- Formulera egna mål och aktiviteter med utgångspunkt i säkerhetsprogrammet, stadens budget och den verksamhetsspecifika risk- och sårbarhetsanalysen i samband med ordinarie verksamhetsplanering. Uppföljningen ska genomföras inom ramen för den ordinarie uppföljningen av kommunfullmäktiges mål och budget.
- Omvärldsbevaka, analysera och proaktivt agera utifrån den utveckling som har betydelse för nämndens egen verksamhet. I det ingår att kontinuerligt inhämta information och lägesbilder samt att bidra med relevant information till stadsövergripande lägesbilder.
- Kommunicera avseende den egna verksamheten under en samhällsstörning. I det ingår även ett ansvar för att löpande identifiera möjligheter till, och behov av, kommunikation för att höja den egna verksamhetens och allmänhetens beredskap inför fredstida kriser och höjd beredskap för att stärka deras möjligheter till egna åtgärder. Det ingår även att initiera och bedriva kommunikationssamverkan utifrån behov och möjligheter som identifierats i den egna verksamheten. Kommunstyrelsen har dock det övergripande ansvaret för samordnad kommunikation vid en samhällsstörning samt att det finns en övergripande planering för kommunikation med allmänheten när ordinarie kanaler inte fungerar.
- Genomföra minst en krisledningsövning varje år som syftar till att vidareutveckla verksamhetens krishanteringsförmåga.
- Upprätta en planläggning och organisation för höjd beredskap, så kallad krisorganisation. Krisorganisationen ska innehålla en krisledning som till stöd för sitt arbete alltid ska ha en uppdaterad och känd krisledningsplan.
- Dokumentera och låta utvärdera den egna hanteringen av inträffade samhällsstörningar och därefter vidta lämpliga förbättringsåtgärder.
- Systematiskt och inom sitt verksamhetsområde identifiera, analysera, värdera och agera förebyggande mot olycksrisker som påverkar människor, miljö eller ekonomiska värden. Planerade åtgärder ska utgå från arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser samt från ett aktivt och systematiskt brandskyddsarbete.
- Motverka personsäkerhetsincidenter såsom hot, våld och trakasserier genom att vidta förebyggande åtgärder, hantera incidenter som uppstår samt omhänderta medarbetare och erfarenheter efter en incident. Ansvara för förtroendevaldas

säkerhet i samband med att de utövar sitt kommunala uppdrag i respektive nämnd eller bolagsstyrelse. Arbetet med personsäkerhet sker inom stadens systematiska arbetsmiljöarbete.

Utöver varje nämnd och bolags ordinarie verksamhetsansvar för säkerhets- och beredskapsfrågor kommer alla verksamheter framöver också att ingå i en sektorsorganisation för civil beredskap. Sektorsorganisationen återspeglar i stora drag den organisation för civil beredskap som finns för arbetet på nationell nivå och syftet är att skapa organisatoriska förutsättningar och en tydlig ansvarsfördelning som bidrar till en sammanhållen, ändamålsenlig och verksamhetsfokuserad beredskapsplanering i hela staden. Varje sektor samlar de nämnder och bolagsstyrelser som gemensamt behöver samordna och utveckla stadens beredskapsarbete inom ett visst sakområde. Olika nämnder och bolagsstyrelser kommer dock beröras i olika omfattning av arbetet inom sektorsorganisationen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontorets säkerhetsavdelning.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser mycket positivt på stadens höga ambitioner för säkerhetsfrågor. När det säkerhetspolitiska läget i världen försämras och stockholmarnas oro och utsatthet ökar behöver staden svara med en tydlig förmåga att förutse, förebygga och motstå oönskade händelser. När något ändå sker ska staden stå stark och agera i rätt tid och på rätt sätt för att minimera händelsens konsekvenser. Alla som lever och vistas i Stockholm ska känna förtroende, trygghet och tillit till att Stockholm stad står stark, förberedd och professionell i att förebygga och hantera händelser på bästa sätt. Tryggheten är en förutsättning för att Stockholm ska kunna fortsätta vara en öppen, demokratisk och livskraftig stad. Upprättandet av ett gemensamt styrdokument inom staden är en viktig komponent för att mobilisera och ange inriktning för stadens säkerhetsarbete. Förvaltningen ställer sig överlag positiv till säkerhetsprogrammet och dess utformning och innehåll. Förvaltningen vill dock särskilt lyfta fram några aspekter av både programmet, som det säkerhetsskapande arbetet i sin helhet, som förvaltningen tycker är extra viktiga att belysa. Dessa redogörs för här nedan.

Förvaltningen anser att programmets giltighetstid ska framgå redan i rubriken. Förvaltningen delar inte Stadsledningskontorets åsikt att programmet inte ska ha en rubrik som anger ett tidsspänn för dess giltighet. Förvaltningen anser tvärtom att tydligheten i att giltighetstiden framgår redan i rubriken är positiv. Om informationen inte ska vara inkluderad i rubriken bör den

åtminstone framgå någon annanstans i programmet på ett tydligt sätt.

Förvaltningen anser att små förvaltningar borde få ett särskilt stöd i sitt säkerhetsarbete. I dagsläget gör säkerhetsprogrammet ingen skillnad på olika verksamheter inom staden med hänsyn till verksamhetens storlek och kapacitet. Samma krav ställs på Överförmyndarförvaltningen med cirka 60 anställda som på Utbildningsförvaltningen med cirka 16 000 anställda. Kraven på stadens verksamheter ska vara höga. Förvaltningen delar Stadsledningskontorets uppfattning att det är viktigt att stadens säkerhetsarbete bedrivs professionellt och systematiskt och att alla verksamheter inom staden har god kunskap om roller och ansvar. För att förverkliga den målbilden är det dock viktigt att erkänna och hantera olika verksamheters förmåga och kapacitet att hantera dessa frågor med den professionalitet, kvalité och systematik som anstår och förväntas av Stockholm stad. Att jobba professionellt och systematiskt med säkerhetsfrågor av den komplexitet som följer av att vara landets största stad samt huvudstad är en egen profession. Det är ett arbete som kräver särskilda kunskaper och erfarenheter. En liten förvaltning som Överförmyndarförvaltningen har inte förmåga eller kapacitet att bedriva ett sådant arbete på egen hand på den nivå som vore önskvärd. Förvaltningen behöver hjälp att kartlägga eventuella brister i den egna verksamheten, planera upp och sätta en organisation, planering och struktur som gör verksamheten helt redo för eventuella händelser samt prioritera och avgöra vilka samverkansprojekt som är viktigast för förvaltningen att medverka i utifrån den egna verksamhetens behov samt stadens behov. I dagsläget genomförs detta arbete utefter bästa förmåga. I så här viktiga frågor borde dock inte resultatet tillåtas variera beroende på förmåga. Tillräcklig förmåga borde tillföras förvaltningar för att uppnå ett förväntat resultat.

Bilagor

1. Stockholm stads säkerhetsprogram
2. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande (Dnr KS 2023/1267)